

ARRESTATORIUM A INHIBITORIUM (BUDÚCEHO) MAJETKU POVINNÉHO

ARRESTATORIUM AND INHIBITORIUM OF (FUTURE) PROPERTY OF DEBTOR

Peter Molnár

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta

ABSTRAKT

Pre reálne naplnenie práva na súdnu a inú právnu ochranu je nevyhnutný efektívny nútený výkon exekučných titulov. Autor analyzuje reštrikčné úkony súdneho exekútora a ich účinky (arrestatorium a inhibitorium) na aktuálny, ako aj budúci majetok povinného. Komparuje niektoré aspekty slovenskej a českej právnej úpravy. Analyzuje rozhodnutie Ústavného súdu SR, v ktorom súd vyložil účinky arestatória vo vzťahu k budúcim účtom povinného extenzívnym spôsobom a posudzuje aplikovateľnosť extenzívneho výkladu na ostatný majetok povinného. Autor zároveň ponúka návrhy de lege ferenda, týkajúce sa blokačných procesných úkonov.

ABSTRACT

Effective enforcement of executional titles is necessary for real fulfilment of the right to judicial and legal protection. Author analyses restrictive actions of the bailiff and their impacts (arrestatorium, inhibitorium) on actual and future property of the debtor. Author compares certain aspects of legal regulation in Slovak republic and Czech republic. He analyses decision of The Constitutional Court of Slovak republic, in which the court interpreted the impact of arrestatorium on future bank account of debtor in an extensive manner. Author discusses applicability of extensive interpretation of arrestatorium on other kinds of property of the debtor. Simultaneously author suggests changes of legal regulations concerning blocking procedural acts of the bailiff.

I. ÚVOD

Právo na súdnu a inú právnu ochranu, garantované článkom 46 ods. 1 Ústavy SR a Článkom 6 Dohovoru, sa v prípade nerešpektovania výsledkov základného konania napĺňa núteným výkonom exekučného titulu. Nútený výkon súdnych rozhodnutí a iných exekučných titulov sa v Slovenskej republike realizuje vo viacerých právnych režimoch. V oblasti civilného práva je to duálny systém súdneho výkonu rozhodnutia podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) a súdnej exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej aj „EP“), s absolútnou prevalenciou súdnej exekú-

cie.¹ Popri civilnej exekúcii je možné nútený výkon exekučných titulov realizovať aj v systéme administratívnej exekúcie.²

Dlžník zodpovedá za svoje záväzky celým svojim majetkom, s výnimkou majetku, ktorý je z exekúcie vylúčený, resp. exekúcii nepodlieha.³ Exekúcia sa realizuje zásahom do majetkových práv povinného. Samotná exekúcia (vzhľadom na zameranie tejto práce uvažujeme o peňažných pohľadávkach) sa vykoná dosiahnutím výťažku a jeho rozvrhnutím v prospech oprávneného, prípadne iných veriteľov. Výťažok sa dokazuje speňažením majetku,⁴ alebo zákonom predpísaným postupom tretej osoby.⁵ K splneniu vymáhanej povinnosti nezriedka prispeje už samotný procesný tlak povereného súdneho exekútora. Predpokladom vyvinutia procesného tlaku, ako aj prípadného vykonania exekúcie, je efektívna blokácia majetku povinného.

Predmetom tejto práce je analýza reštrikčných procesných úkonov súdneho exekútora z hľadiska ich povahy a účinkov, a to nielen vo vzťahu k aktuálnemu majetku povinného, ale aj vo vzťahu k jeho budúcemu majetku. Autor posudzuje aplikovateľnosť extenzívnej doktríny Ústavného súdu SR na rôzne druhy majetku povinného. Súčasťou príspevku je komparácia inštitútu inhibítoria a arestatória s úpravou exekučného konania v Českej republike, a návrhy *de lege ferenda*.

II. INHIBITORIUM

1. Všeobecné inhibítorium

Blokačné účinky procesných úkonov súdneho exekútora voči majetku povinného sa, samozrejme, musia vzťahovať v prvom rade na samotného povinného. V prípade, že pre dosiahnutie výťažku zo zexekvovaného práva alebo inej majetkovej hodnoty povinného zákon predpokladá aj procesné úkony tretej osoby, musia sa reštrikčné účinky úkonov súdneho exekútora vzťahovať aj na túto tretiu osobu.

Pre zákaz povinnému nakladať so svojim majetkom, podliehajúcim exekúcii, sa vžil termín inhibítorium (*inhibitorium*). Procesná náuka vykladá termín nakladanie s majetkom podliehajúcim exekúcii extenzívne, preto predmetom zákazu je akékoľvek nakladanie s majetkom, ktorého dôsledkom by bolo znemožnenie alebo sťaženie uspokojenia vymáhanej pohľadávky (napr. zničenie, scudzenie, zaťaženie záložným právom, uzavretie nájomnej zmluvy). Príkaz tretej osobe uskutočňovať zákonom stanovené úkony, ktorými sa zabezpečuje majetok povinného pred jeho vydaním do dispozičnej sféry povinného sa v teórii označuje ako arestatorium (*arrestatorium*). Konkrétny obsah arestatória sa líši v závislosti od spôsobu vedenia exekúcie (pozri ďalší výklad). V chápaní oboch pojmov sa teória civilného procesného práva nerozchádza.⁶

¹ v konaní podľa šiestej časti Občianskeho súdneho poriadku sa vykonáva len výkon rozhodnutia vo veci výchovy maloletých a (v prvom slede) vymáhanie súdnych pohľadávok Justičnou pokladnicou.

² Systém administratívnej exekúcie je tvorený daňovým exekučným konaním podľa zákona č. 563/2009 Z.z. o správe daní (Daňový poriadok) v znení neskorších predpisov, colným exekučným konaním podľa zákona č. 199/2004 Z.z. Colný zákon v znení neskorších predpisov (za primeraného použitia ustanovení Daňového poriadku) a správnu exekúciou podľa zákona č. 71/1967 Zb. Správny poriadok v znení neskorších predpisov. Na rozdiel od civilnej exekúcie, pre uvedené druhy exekučných konaní platí, že v nich exekučný orgán môže realizovať len nútený výkon tzv. vlastných exekučných titulov, t.j. rozhodnutí (individuálnych aktov), ktoré príslušný správny orgán vydal v základnom administratívnom konaní.

³ napríklad §§ 114 a 115 EP, § 8 ods. 10 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, § 2 zákona č. 639/2004 Z.z. o Národnej diaľničnej spoločnosti, § 19 ods. 11 zákona č. 532/2010 Z.z. o Rozhlase a televízii Slovenska

⁴ exekúcia predajom hnutelých vecí, nehnuteľností, cenných papierov, podniku.

⁵ napríklad platiteľ mzdy alebo iného príjmu, banka, dlžník povinného, obchodná spoločnosť, v ktorej má povinný podiel, družstvo, ktorého je povinný členom.

⁶ pozri napríklad MAZÁK, J.: Exekučný poriadok. Komentár. 3. Vydanie. Bratislava: Iura Edition, 2006, s. 308; MAZÁK, J., OGURČÁK, Š.: Základy exekučného práva. Košice: Právnická fakulta UPJŠ, 1996, s. 79; WINTEROVÁ, A. a kol.: Civilní právo procesní. 6. vydání. Praha: Linde, 2011, s. 499; MACUR, J.: Kurs občanského práva procesního – Exekuční právo. Praha: C.H. Beck 1998, s. 145; MAZÁK, J., MOLNÁR, P., JÁNOŠÍKOVÁ, M.: Učebnica občianskeho proces-

Podľa platnej právnej úpravy samotné začatie exekučného konania (t.j. deň doručenia návrhu oprávneného na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi),⁷ ani začatie exekúcie (t.j. deň doručenia poverenia na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi) nevyvolávajú žiadne procesné⁸ obmedzenie povinného pri nakladaní s jeho majetkom.

Prvé účinky v podobe procesného zákazu povinnému nakladať s jeho majetkom vyvoláva až doručenie upovedomenia o začatí exekúcie povinnému. Podľa § 47 ods. 1 písm. b/ EP v upovedomení o začatí exekúcie súdny exekútor povinnému zakazuje odo dňa doručenia upovedomenia nakladať so svojim majetkom, ktorý podľa ustanovení Exekučného poriadku podlieha exekúcii, okrem nakladania za účelom uspokojenia pohľadávky oprávneného, jej príslušenstva a trov exekúcie v hotovosti alebo bezhotovostným prevodom na účet. Tento zákaz exekútor adresuje povinnému obligatórne bez ohľadu na to, či prvotné upovedomenie o začatí exekúcie obsahuje konkrétny spôsob vykonania exekúcie, resp. konkrétny majetok povinného, alebo ide o tzv. všeobecné upovedomenie o začatí exekúcie. Znenie tohto ustanovenia navádza na vyvodenie záveru, že ide o zákaz povinnému nakladať s akýmkoľvek exekvovateľným majetkom (tzv. *generálne inhibitórium*). Časť autorov (Krajčo) považuje inhibitórium za generálne.⁹ Časť teórie exekučného práva (Števček, Tomašovič) zastáva názor, podľa ktorého zákaz formulovaný v § 47 ods. 1 písm. b/ EP nie je možné považovať za generálne inhibitórium a tento zákaz sa vzťahuje až na majetok, uvedený v upovedomení o spôsobe vykonania exekúcie (tu už s následkom absolútnej neplatnosti úkonu, porušujúceho inhibitórium).¹⁰

Pri úvahe o tom, či toto inhibitórium skutočne postihuje akýkoľvek exekvovateľný majetok povinného, je okrem znenia samotného ustanovenia treba vychádzať predovšetkým z účelu exekučného konania, a zároveň z následku možného porušenia tohto zákazu.

Znenie predmetného ustanovenia obsahuje jedinú reštrikciu zákazu – porušením zákazu nakladať s majetkom nie je nakladanie s hotovými peniazmi a prostriedkami na účte, ktorého účelom je uspokojenie vymáhanej pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie. Jediným dovoleným nakladaním s majetkom povinného je tak výplata vymáhaných súm v hotovosti, alebo úhrada predmetu exekúcie bezhotovostným prevodom. Akékoľvek iné nakladanie s peniazmi alebo iným majetkom povinného predstavuje porušenie explicitného zákonného zákazu.

Účelom exekučného konania je uspokojenie vymáhanej pohľadávky, za súčasného zachovania nevyhnutnej ochrany práv povinného a tretích osôb. Formulačné poradie vyjadrenia cieľa exekučného konania nie je náhodné. Pokiaľ by hlavným účelom a cieľom právnej úpravy núteného výkonu exekučného titulu nebolo uspokojenie vykonateľného a nerešpektovaného práva oprávneného, existencia vykonávacieho konania by nemala opodstatnenie a nebolo by zabezpečené reálne naplnenie práva na súdnu a inú právnu ochranu.

---

ného práva. 2. diel. 1. vydanie. Bratislava: Iuris Libri, 2012, s. 125; HESS, B., MACK, M. in ANDENAS, M., HESS, B., OBERHAMMER, P. eds.: Enforcement Agency Practice in Europe – JAI/02FPC/19/UK. London: The British Institute of International and Comparative Law, 2005, s. 171; TRIPES, A.: Exekuce v soudní praxi. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006, s. 310; KRAJČO, J.: Exekučný poriadok. Komentár. Bratislava: Eurounion, 2009, s. 256; ŠTEVČEK, M. in ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S. a kol.: Exekučný poriadok. Komentár. 1. Vydanie. Praha: C.H. Beck, 2011, s. 239; TOMAŠOVIČ, M.: Exekučný poriadok s komentárom. Žilina: Eurokódex, Poradca podnikateľa, 2006, s. 93.

⁷ výnimkou je vymáhanie súdnych pohľadávok súdnym exekútorom – v tomto prípade začína exekučné konanie doručením poverenia, vydaného Justičnou pokladnicou, poverenému súdnemu exekútorovi.

⁸ V tomto momente nie je povinný obmedzený žiadnou normou procesného práva. Do úvahy prichádzajú len končiace účinky predbežného opatrenia, nariadeného pred, alebo v priebehu základného konania (podľa § 77 ods. 1 písm. c/ OSP nariadené predbežné opatrenie zaniká uplynutím 30 dní od vykonateľnosti meritórneho rozhodnutia, ktorým súd navrhovateľovi vyhovel). Oprávnený má k dispozícii len normy práva hmotného.

⁹ KRAJČO, J.: Exekučný poriadok. Komentár. Bratislava: Eurounion, 2009, s. 166.

¹⁰ ŠTEVČEK, M. in ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S. a kol.: Exekučný poriadok. Komentár. 1. vydanie. Praha: C.H. Beck, 2011, s. 131; TOMAŠOVIČ, M.: Exekučný poriadok s komentárom. Žilina: Eurokódex, Poradca podnikateľa, 2006, s. 93.

Ochrana práv povinného a tretích osôb pri nútenom výkone exekučných titulov je prejavom právneho štátu a legitímnym produktom toho, že proces exekúcie je predmetom štátnej regulácie. Preto pri výklade procesných (ale aj hmotnoprávných) inštitútov, týkajúcich sa vykonávacieho konania, je v prvom rade potrebné posudzovať, či tento výklad umožňuje naplnenie účelu konania.¹¹

Pokiaľ ide o možný následok porušenia zákazu nakladania s majetkom, je potrebné uviesť, že Exekučný poriadok (na rozdiel od českej právnej úpravy, pozri ďalší výklad), ani iný právny predpis neobsahuje určenie sankcie *expressis verbis*. Do úvahy prichádza absolútna neplatnosť úkonu (§ 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov – ďalej aj „OZ“), relatívna neplatnosť úkonu (§ 40a OZ), alebo jeho odporovateľnosť (§ 42a a 42b OZ). K jednej z týchto troch možností by sa priklonila aj výslovná úprava následku porušenia inhibítoria.

Záver o absolútnej neplatnosti úkonu povinného, porušujúceho všeobecný zákaz nakladať s majetkom, je na prvý pohľad namieste (takýto právny úkon už svojim obsahom, a pravdepodobne aj účelom odporuje zákonu, konkrétne § 47 ods. 1 písm. b/ EP). Sankcionovanie akéhokoli úkonu, ktorým povinný nakladá so svojim majetkom (scudzuje ho, zaťažuje ho, znižuje možnosť jeho exekučného speňaženia a podobne), pokiaľ ním nebude uspokojená vymáhaná pohľadávka, jej príslušenstvo a trovy exekúcie absolútnou neplatnosťou, by však bolo neprimerané.¹² Povinný môže mať majetok, ktorého hodnota značne prevyšuje predmet konania a scudzenie časti jeho majetku (zatiaľ nezexekvovanej *in concreto*) nemusí nevyhnutne sťažiť, alebo znemožniť dosiahnutie účelu exekučného konania.

Relatívna neplatnosť právneho úkonu vyžaduje výslovnú právnu úpravu.

Následok úkonu povinného, porušujúceho všeobecný zákaz nakladať s majetkom, v podobe jeho odporovateľnosti sa javí ako proporcionálnejší, ako absolútna neplatnosť, a vo väčšej miere odrážajúci zmysel inštitútu všeobecného inhibítoria. Oprávnený má možnosť brániť sa proti účinkom úkonu povinného, a za splnenia zákonných predpokladov efektívne dosiahne zexekvovateľnosť scudzeného majetku a uspokojenie svojej vymáhanej pohľadávky. Je však žiaduce, aby skutočnosť, že povinný odporovaným úkonom porušil (hoci len všeobecne formulované) inhibítorium, bola *de lege ferenda* reflektovaná v zjednodušení procesnej pozície žalobcu. V tomto prípade je pohľadávka nielen vymáhateľná (§ 42a ods. 1 OZ), ale je aj vymáhaná a povinný má o tejto skutočnosti vedomosť (bolo mu doručené upovedomenie o začatí exekúcie).

K záveru o následku porušenia všeobecného zákazu povinného nakladať s jeho exekvovateľným majetkom v podobe (len) odporovateľnosti takéhoto úkonu sa priklonila aj súdna prax (R 47/2009).¹³

Vzhľadom na účel exekučného konania a možný následok jeho porušenia pokladáme za správne považovať zákaz nakladania s majetkom, formulovaný v tzv. všeobecnom upovedomení o začatí exekúcie, za generálne inhibítorium, t.j. zákaz, vzťahujúci sa na všetok majetok povinného. Len pri generálnom charaktere inhibítoria je daná možnosť oprávneného brániť sa

¹¹ dôležitosť aplikovania výkladu, sledujúceho naplnenie základného účelu exekučného konania, je treba zvýrazniť v situáciách, kedy si odporujú ustanovenia samotného Exekučného poriadku (napríklad právna úprava hnuateľných vecí podnikateľa, nepodliehajúcich exekúcii - § 114a umožňuje v nevyhnutnom prípade zexekvovanie aj takých vecí povinného, ktoré sú nevyhnutné pre podnikanie; § 115 ods. 1 dáva veciam, slúžiacim na podnikanie imunitu bez ďalšieho obmedzenia; § 115 ods. 2 písm. d/ vylučuje z exekúcie veci slúžiace na podnikanie len do hodnoty 331,94 Eur).

¹² pozri aj ŠTEVČEK, M. in ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S. a kol.: Exekučný poriadok. Komentár. 1. vydanie. Praha: C.H. Beck, 2011, s. 132.

¹³ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25. novembra 2008, sp. zn. 4 Cdo 107/2007: „Skutočnosť, že povinný porušil zákaz nakladat' s majetkom podliehajúcim exekúcii, ktorý uložil súdny exekútor v upovedomení o začatí exekúcie [§ 47 ods. 1 písm. b) Exekučného poriadku], nemá za následok neplatnosť právneho úkonu povinného, ktorým tento zákaz porušil, ale vznik práva oprávneného odporovať tomuto právnomu úkonu povinného v zmysle § 42a a 42b Občianskeho zákonníka a domáhať sa určenia, že ide o právny úkon, ktorý je voči oprávnenému neúčinný.“

proti úkonom povinného, znižujúcich (podľa názoru oprávneného) kvantitu alebo kvalitu majetku, ktorým povinný zodpovedá za svoje záväzky. Na jednej strane je takto každý úkon povinného, ktorým nakladá so svojim majetkom, napadnuteľný zo strany oprávneného. Na strane druhej, úspech oprávneného pri domáhaní sa vyslovenia neúčinnosti úkonu povinného je jednoznačne determinovaný unesením dôkazného bremena v otázke ukrátenia uspokojenia jeho vymáhanej pohľadávky. Preto sú žaloby proti nepoškodzujúcim právnym úkonom povinného málo pravdepodobné.¹⁴ Zároveň však predosielam, že v prípade flagrantného porušenia zákazu povinného nakladať s majetkom, ktoré vyústi do nemožnosti uspokojenia vymáhanej pohľadávky (príkladom môže byť scudzenie celého relevantného majetku povinného), by bolo spravodlivejšie a efektívnejšie sankcionovať porušenie aj generálneho inhibítoria absolútnou neplatnosťou úkonu.

Pre porovnanie, generálne inhibítorium v Českej republike vyplýva priamo zo zákona (§ 44a ods. 1 zákona č. 120/2001 Sb. o súdnych exekutoch a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně a doplnění dalších zákonů ve znění pozdějších předpisů – ďalej aj „EŘ“). Súdny exekútor v upovedomení o začatí exekúcie (vyrozumění o zahájení exekuce) zakazuje povinnému *expressis verbis* nakladať s akýmkoľvek majetkom, včítane nehnuteľného majetku a majetku patriaceho do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (společné jmění manželů)¹⁵. Generálne inhibítorium však môže súdny exekútor rozhodnutím, vydaným na návrh povinného, zrušiť, ak povinný zloží sumu, rovnajúcu sa výške predmetu exekučného konania (§ 44a ods. 2 EŘ), alebo obmedziť, ak povinný uvedie dostatok iného majetku, nepochybne postačujúceho k uspokojeniu predmetu exekúcie (§ 44a ods. 3 EŘ). Takisto následky porušenia generálneho inhibítoria sú v Českej republike upravené odlišne. Pôvodne (od účinnosti Exekučního řádu – 1. mája 2001, do 31. októbra 2009, teda do účinnosti zákona č. 286/2009 Sb.) česká procesnoprávna úprava postihovala porušenie generálneho inhibítoria povinným absolútnou neplatnosťou takéhoto úkonu (vtedajší § 44 ods. 7 EŘ). Po postupnej humanizácii exekučného konania¹⁶ sa tento následok zmenil na neplatnosť relatívnu (§ 44a ods. 1 EŘ). Právne účinky uplatnenia relatívnej neplatnosti nastávajú (späťne ku dňu účinnosti porušujúceho právneho úkonu), keď dôjde exekučný príkaz, alebo iný prejav vôle súdneho exekútora, oprávneného alebo prihláseného veriteľa všetkým účastníkom právneho úkonu, ktorým došlo k porušeniu generálneho inhibítoria. Samozrejme, domáhať sa relatívnej neplatnosti tohto úkonu možno len za účelom zabezpečenia uspokojenia vymáhanej pohľadávky. Preto, ak už došlo k uspokojeniu vymáhanej pohľadávky (akýmkoľvek spôsobom), možnosť uplatniť relatívnu neplatnosť zaniká.

2. Zákaz nakladať s konkrétnym majetkom

Pokiaľ ide o konkrétny zákaz nakladať s majetkom (*inhibitorium in concreto*), konkrétny majetok povinného sa v exekučnom konaní stáva predmetom exekúcie vtedy, ak je postihnutý spôsobom exekúcie, ktorý zvolil súdny exekútor svojim rozhodnutím (upovedomenie o spôsobe vykonania exekúcie). K zvoleniu konkrétneho spôsobu vykonania exekúcie dochádza buď už v čase vydania prvotného upovedomenia o začatí exekúcie (ak v tom čase exekútor má vedomosť o konkrétnom majetku povinného a jeho zexekvovanie je opodstatnené), a teda konkrétny spôsob vykonania exekúcie je uvedený už v prvotnom upovedomení o začatí exekúcie,¹⁷ alebo súdny exekútor zvolí spôsob vykonania exekúcie neskôr v priebehu kona-

¹⁴ Samozrejme, nemožno vylúčiť ani žalobu podanú v prípade, kedy nepôjde o úkon povinného, ktorým by došlo k ukráteniu oprávneného. Neopodstatnená (či dokonca šikanózna) žaloba však nemôže byť dôvodom na zmenu názoru na povahu inhibítoria.

¹⁵ za pozornosť stojí aj vymedzenie rozsahu spoločného jmění manželů pre účely exekúcie (§ 42 EŘ, § 262a OSŘ)

¹⁶ KASÍKOVÁ, M. a kol.: Exekuční řád. Komentář. 3. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 267.

¹⁷ súběžné vydanie všeobecného upovedomenia o začatí exekúcie a upovedomenia o spôsobe vykonania exekúcie by nepredstavovalo porušenie procesných noriem, avšak takýto postup nemá logické zdôvodnenie.

nia (až neskôr v priebehu konania dôjde k zisteniu majetku povinného, alebo až neskôr bude zexekvované daného majetku opodstatnené¹⁸). Zákaz nakladať s konkrétnym majetkom je voči povinnému účinný (podobne ako pri všeobecnom zákaze nakladať s majetkom) dňom doručenia rozhodnutia, v ktorom je tento majetok (a zákaz) uvedený.

Kritickým momentom vo vzťahu k účinnosti inhibitória in concreto je určitosť majetku, uvedeného v upovedomení o spôsobe vykonania exekúcie. Vzhľadom na ďalšie nadväznosti je nevyhnutné trvať na konkretizovaní nehnuteľnosti (§ 135 EP), ktorá sa stáva predmetom exekúcie. To isté platí pre práva duševného vlastníctva (§ 113a EP), ako aj obchodný podiel (§ 113b EP), zaknihované cenné papiere (§ 131 ods. 1 EP)¹⁹ a podnik (§ 179 ods. 1 EP)²⁰. Pri týchto spôsoboch vykonanie exekúcie znamená speňaženie majetku povinného. Aby mohlo dôjsť k vyvolaniu účinkov zexekvovania majetku, dotknutý majetok musí byť jednoznačne identifikovaný v upovedomení o spôsobe vykonania exekúcie.²¹

Vo vzťahu k niektorým iným častiam majetku povinného je jeho konkretizácia v upovedomení o spôsobe vykonania exekúcie z povahy vecí vylúčená (mobiliárna exekúcia)²².

V iných prípadoch zákon v upovedomení o spôsobe vykonania exekúcie úplnú konkretizáciu majetku výslovne nevyžaduje (a možno konštatovať, že pre dosiahnutie účelu exekúcie ani nie je nevyhnutná), avšak vzhľadom na dôsledok porušenia konkrétneho zákazu nakladať s majetkom (pozri ďalší výklad) je primeraná konkretizácia majetku povinného žiaduca.

Pri exekúcii zrážkami zo mzdy a iných príjmov identifikácia postihnutého práva povinného nie je problematická (postačuje identifikácia platiteľa, alebo platiteľov mzdy alebo iného príjmu)²³.

Pokiaľ ide o prikázanie pohľadávky z účtu v banke, prípadne prikázanie inej peňažnej pohľadávky, postačuje identifikácia dlžníka povinného (t.j. banky, alebo dlžníka inej peňažnej pohľadávky) a aspoň druhového označenia právneho dôvodu vzniku pohľadávky povinného. Konkretizovanie pohľadávky nad rámec tohto vymedzenia je v konkrétnom prípade na jednej strane zbytočné (zexekvovanú pohľadávku je možné identifikovať), a na strane druhej proces prípadnej predchádzajúcej presnej identifikácie pohľadávky je zdĺhavý a vzhľadom na dynamiku týchto právnych vzťahov nereálny v stopercentnej miere. Podpora opačného názoru (t.j. podmieňovanie účinnosti inhibitória úplne presnou identifikáciou pohľadávky – číslom účtu v banke, číslom faktúry a pod.) by predstavovala prílišný formalizmus a v niektorých prípadoch dokonca znemožnenie uspokojenia vymáhanej pohľadávky. Pri prikázaní pohľadávky

¹⁸ Niekedy je súčinnosť tretej osoby poskytnutá až po vydaní všeobecného upovedomenia o začatí exekúcie, prípadne zexekvovanie známeho majetku povinného sa stane opodstatneným až neskôr (napríklad povinný poruší dohodu o postupnom splatení pohľadávky, uzavretej v zmysle § 56 ods. 9 EP).

¹⁹ v prípade listinných cenných papierov je procesný postup analogický k postupu pri mobiliárnej exekúcii.

²⁰ Pri vykonávaní exekúcie predajom podniku postupuje súdny exekútor primerane podľa ustanovení o mobiliárnej exekúcii, imobiliarnej exekúcii a ustanovení Obchodného zákonníka o zmluve o predaji podniku. Požiadavka presnej identifikácie, sa, samozrejme, vzťahuje na identifikáciu podniku, a nie jeho jednotlivých častí.

²¹ Pri exekúcii postihnutím práv k predmetom duševného vlastníctva možno v niektorých prípadoch postupovať primerane podľa ustanovení o exekúcii prikázaním inej peňažnej pohľadávky, t.j. nedôjde k speňaženiu predmetu duševného vlastníctva. Napriek tomu však na začiatku exekúcie týmto spôsobom musí byť predmet exekúcie identifikovaný jednoznačne, pretože len tak možno určiť osobu, s ktorou je (bude) povinný z titulu predmetu v právnom vzťahu a voči ktorej má (bude mať) povinný pohľadávku.

²² V zmysle ust. § 117 EP exekútor v upovedomení o začatí exekúcie predajom hnutelých vecí povinnému zakáže nakladať s vecami, ktoré ešte len spíše. V zmysle ust. § 118 ods. 1 EP sa upovedomenie o začatí exekúcie povinnému doručuje až pri vykonaní súpisu. Ak povinný nie je prítomný pri vykonaní súpisu, exekútor mu zašle upovedomenie o vykonaní súpisu následne. Logicky preto samotné upovedomenie o spôsobe vykonania exekúcie predajom hnutelých vecí nemôže obsahovať konkrétne určenie vecí, ktoré exekútor ešte len nájde, identifikuje a spíše. Vzhľadom na vyššie uvedené je treba zároveň uviesť, že účinky zákazu nakladania s konkrétnymi hnutelými vecami voči povinnému nastanú až momentom jeho oboznámenia s tým, ktoré jeho hnutelné veci boli spísané. Tieto účinky teda nastanú odovzdaním súpisného hárku pri súpise, alebo dorúčením upovedomenia o vykonaní súpisu v zmysle ust. § 118 ods. 1 EP.

²³ zákon (§ 83 až 85 EP) zároveň obsahuje opatrenia na zabezpečenie kontinuity vykonávania zrážok v prípade zmeny platiteľa mzdy alebo iného príjmu.

z účtu v banke, aj pri prikázaní inej peňažnej pohľadávky exekútor povinnému zakazuje nakladať s pohľadávkami len do výšky predmetu exekučného konania (§ 95 ods. 1 písm. b/, § 106 ods. 1 písm. b/ EP). Nakladanie s pohľadávkami, prevyšujúcimi predmet exekúcie, preto nie je účinkami exekúcie dotknuté.

Pri upovedomení o spôsobe vykonania exekúcie je treba uviesť, že (na rozdiel od všeobecného upovedomenia o začatí exekúcie) je možné jeho náhradné doručenie aj povinnému, ktorý je fyzickou osobou.²⁴ Účinky konkrétneho inhibítoria teda môžu nastať relatívne jednoduchšie, ako účinky inhibítoria generálneho. Pred doručením upovedomenia, obsahujúceho konkrétny spôsob (a v prípadoch, uvedených vyššie, aj konkrétny zexekvovaný majetok) povinnému však v prípade porušenia inhibítoria povinným možno uvažovať len o odporovateľnosti úkonu.

Následok prípadného porušenia zákazu nakladať s konkrétnym majetkom povinným je odlišný od porušenia generálneho inhibítoria. Vychádzajúc z cieľa a účelu exekučného konania, ako aj z vyššej závažnosti porušenia zákazu, súdna prax ustálila následok porušenia inhibítoria in concreto v podobe absolútnej neplatnosti porušujúceho úkonu (R 44/2004).²⁵ Jednoznačný záver súdnej praxe o absolútnej neplatnosti úkonu povinného, porušujúceho konkrétne inhibítorium, zvyšuje právnu istotu oprávneného a napomáha dosiahnutiu cieľa exekučného konania. Keďže aj v tomto konaní je relevantný časový faktor, *de lege ferenda* by bolo vhodné, aby na absolútnu neplatnosť úkonu mohol *ex officio* prihliadnuť poverený súdny exekútor a konať ďalej vo vzťahu k dotknutému majetku. V Českej republike zákonodarca vyjadril absolútnu neplatnosť úkonu, ktorý porušuje *inhibitorium in concreto*, výslovné (§ 47 ods. 5 EŘ).²⁶

III. ARRESTATORIUM

Ako už bolo uvedené v predchádzajúcom výklade, zexekvovanie konkrétneho majetku povinného vyvoláva pri niektorých spôsoboch vedenia exekúcie aj ďalší následok (*arrestatorium*), smerujúci k zákonom stanoveným tretím osobám. Tento následok vzniká doručením rozhodnutia súdneho exekútora (príkaz na začatie exekúcie určeným spôsobom) označenej tretej osobe a obsahuje právne povinnosti tretej osoby, splnenie ktorých je nevyhnutným predpokladom reálneho zabezpečenia exekúcie podliehajúceho majetku povinného. Podľa platnej právnej úpravy sú takými tretími osobami platiteľ mzdy alebo iného príjmu (§ 66 ods. 1 písm. b/ a § 89 ods. 1 EP), banka (§ 95 ods. 1 písm. a/ EP), dlžník povinného (§ 106 ods. 1 písm. a/ EP), osoba voči ktorej má povinný tzv. iné majetkové právo (§ 113, 113a EP), obchodná spoločnosť alebo družstvo (§ 113b ods. 2 písm. b/ a c/ EP), centrálny depozitár cenných papierov (§ 131 ods. 1 EP) a orgán policajného zboru (§ 179a EP)²⁷. Nesplnenie

²⁴ Exekučný poriadok vylučuje náhradné doručenie len v prípade upovedomenia o začatí exekúcie, adresovaného povinnému, ktorý je fyzickou osobou bez oprávnenia na výkon podnikateľskej činnosti (§ 49 ods. 1 a 2 EP). Keďže pri doručovaní ostatných rozhodnutí súdneho exekútora Exekučný poriadok neobsahuje osobitnú úpravu, uplatní sa *lex generalis* – § 45 a nasl. OSP.

²⁵ Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 85/02 zo dňa 25. júla 2002: „Porušenie zákazu nakladať s vecami spísanými súdnym exekútorom, spočívajúce v uzatvorení zámennej zmluvy, ktorej predmetom sú hnutelné veci pojaté do tohto súpisu, je porušením zákonnej povinnosti, ktoré má za následok neplatnosť zámennej zmluvy.“ Napriek tomu, že predmetné rozhodnutie sa týka hnutelných vecí, nie je dôvod zaujať v prípade iného majetku povinného odlišný právny názor.

Záver o absolútnej neplatnosti právneho úkonu, ktorým povinný porušil zákaz nakladať s cennými papiermi vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v Rozsudku sp. zn. 2 Obo 116/2009 zo dňa 10. marca 2010. Aj keď v odôvodnení rozhodnutia nesprávne považoval upovedomenie o začatí exekúcie predajom cenných papierov za všeobecné upovedomenie o začatí exekúcie podľa § 47 EP, správne za relevantnú považoval skutočnosť, že súdny exekútor zakázal povinnému nakladať s konkrétnym majetkom.

²⁶ V Českej republike volí súdny exekútor spôsob vykonania exekúcie vydaním exekučného príkazu. Špeciálne inhibítorium k majetku vzniká jeho uvedením v exekučnom príkaze.

²⁷ Orgán policajného zboru *de lege lata* plní povinnosti pri exekúcii príkazom na zadržanie vodičského preukazu. Tento spôsob vykonania exekúcie je možný len pri exekúcii na vymoženie výživného (akéhokol'vek výživného, nielen výživné-

zákonem stanovených povinností tretej osoby je v stanovených prípadoch sankcionovateľné formou tzv. poddĺžnickej žaloby zo strany oprávneného.²⁸

Hoci to zákon výslovne ustanovuje len pri niektorých spôsoboch vykonania exekúcie, súčasťou arestatória je okrem povinnosti tretej osoby blokovat' určitý majetok povinného aj strata práva povinného na dispozíciu s daným majetkom (strata práva na vyplatenie exekúcií podliehajúcej časti mzdy, exekúcií podliehajúcich prostriedkov na účte povinného, exekúcií podliehajúcej inej peňažnej pohľadávky, strata práva na vyplatenie vyrovnacieho podielu alebo podielu na likvidačnom zostatku, pozastavenie práva nakladať s cenným papierom atď.).

V štádiu zabezpečenia majetku povinného je arestatórium v oboch jeho podobách potrebné považovať za dočasné obmedzenie povinného (pričom je treba znovu zdôrazniť, že ide o obmedzenie len do výšky predmetu exekučného konania, t.j. povinný naďalej voľne nakladá napríklad s prevyšujúcou časťou pohľadávky z účtu v banke a je mu vyplácaná nepostihnutá časť mzdy, či iného príjmu). Zároveň ide o dočasné obmedzenie tretej osoby.²⁹ V ďalšom procesnom postupe dôjde buď vykonaniu exekúcie konkrétnym spôsobom (a teda z pohľadu povinného k definitívnej strate zexekvovaného majetku), alebo k zrušeniu zabezpečenia majetku a vráteniu dispozičných oprávnení povinnému³⁰. Vzhľadom na (nezriedka značný) časový odstup medzi vykonaním blokačných úkonov a reálnym vykonaním exekúcie je namieste posúdiť otázku pôsobenia arestatória a inhibítoria na majetok, ktorý povinný nadobudne po začatí exekúcie konkrétnym spôsobom.

IV. ARRESTATORIUM A INHIBITORIUM BUDÚCEHO MAJETKU POVINNÉHO

1. Znenie Exekučného poriadku

Pokiaľ ide o majetok, pri ktorom je typovo pre vznik zákazu nakladania s majetkom in concreto nevyhnutná okrem samotného zvolenia spôsobu vykonania exekúcie aj presná identifikácia majetku (t.j. hnutelné veci³¹, nehnuteľnosť, predmety práv duševného vlastníctva, obchodný podiel, cenné papiere³²), bude jediným následkom nadobudnutia „ďalšieho majetku“ povinným vznik generálneho inhibítoria vo vzťahu k tomuto majetku.

V prípade majetku, pri ktorom je pre vznik inhibítoria in concreto postačujúce jeho druho-
vé určenie v upovedomení o spôsobe vykonania exekúcie (označenie subjektu, voči ktorému má povinný exekvovateľné právo a druhu právneho vzťahu), t.j. mzda a iný príjem povinné-

---

ho pre maloleté dieťa). Činnosťou tejto tretej osoby nedochádza k blokácii majetku povinného v pravom zmysle (vodičský preukaz nie je majetkom povinného a, logicky, nedochádza k jeho speňaženiu), ale k vyvinutiu ďalšieho procesného tlaku na povinného, smerujúceho k splneniu vymáhanej povinnosti. Ak pominú dôvody zadržania vodičského preukazu (povinný uhradil dlžné výživné), exekútor bezodkladne vydá príkaz na vrátenie vodičského preukazu. Tento procesný postup sa môže v priebehu exekučného konania opakovať.

²⁸ Uvedené je možné pri exekúcií zrážkami zo mzdy a iných príjmov, príkazáním pohľadávky z účtu v banke, príkazáním inej peňažnej pohľadávky, postihnutím iného majetkového práva (avšak len v prípade, kedy súdny exekútor postupuje primerane podľa ustanovení o exekúcií príkazáním inej peňažnej pohľadávky) a exekúcií na obchodný podiel (v prípade, kedy dorúčením exekučného príkazu zaniká účasť povinného v obchodnej spoločnosti a de facto sa exekvuje nárok povinného voči spoločnosti na vyplatenie vyrovnacieho podielu, alebo podielu na likvidačnom zostatku). Vzhľadom na to, že ide o osobitný druh žaloby, je potrebné k vymedzovaniu okruhu pasívne legitimovaných osôb pristupovať reštriktívne.

²⁹ Tretiu osobu okrem už uvedených povinností obmedzuje aj zákonný zákaz započítania pohľadávky poddĺžníka voči oprávnenému (§ 109 ods. 1 EP pri poddĺžnickej žalobe; § 307 ods. 4 OSŘ pri vyplatení odpísanej pohľadávky z účtu v banke oprávnenému).

³⁰ napr. platiteľ mzdy alebo iného príjmu vyplatí zrazené a zadržané sumy povinnému; banka umožní povinnému nakladať so zablockovanou sumou; dlžník povinného vyplatí inú peňažnú pohľadávku povinnému; obchodná spoločnosť vyplatí prípadný zadržaný vyrovnací podiel alebo podiel na likvidačnom zostatku; centrálny depozitár umožní povinnému nakladať s cennými papiermi.

³¹ ako vyplýva z predchádzajúceho výkladu, následok exekúcie v podobe *inhibitorium in concreto* pri mobiliárnej exekúcií nastáva až preukázateľnou vedomosťou povinného o tom, ktoré hnutelné veci exekútor pojal do súpisu.

³² dematerializované cenné papiere súdny exekútor identifikuje v upovedomení o spôsobe vykonania exekúcie predajom cenných papierov; zexekvovanie listinných cenných papierov sa spravuje režimom mobiliárnej exekúcie (§ 131 ods. 1 EP).

ho, pohľadávka z účtu v označenej banke, iná peňažná pohľadávka označeného druhu voči označenému dlžníkovi, možno vyvodit', že účinky *inhibitorium in concreto* sa vzťahujú aj na budúce nároky povinného. Samozrejme, na budúce nároky povinného sa vzťahuje aj arrestatorium.

Príkazom na začatie exekúcie zrážkami zo mzdy alebo iných príjmov sa platiteľovi mzdy alebo iného príjmu prikazuje, aby začal vykonávať zákonom určené zrážky. Platiteľ mzdy alebo iného príjmu bude vykonávať zrážky aj zo mzdy (iného príjmu), splatných v nasledujúcich obdobiach, a to až dovtedy, kým zrazená suma nedosiahne predmet exekúcie. Opakované vykonávanie zrážok implikuje § 65 ods. 1 písm. b/ EP, podľa ktorého súdny exekútor platiteľovi prikazuje, aby zrážky vykonával a zrazené sumy nevyplácal; opakom by bol v singulári formulovaný príkaz, aby zrážku vykonal a zrazenú sumu nevyplátil.

Pokiaľ ide o prikázanie pohľadávky z účtu v banke, arrestatorium a inhibitorium, formulované v príkaze na začatie exekúcie (§ 95 ods. 1 a 3 EP), sa vzťahujú na celú výšku vymáhanej pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie. Už z tohto znenia možno vyvodit', že vyznačená blokácia na účte povinného môže byť vyššia, ako je aktuálny stav na účte povinného.³³ Navyiac, podľa výslovného znenia § 98 EP sa rozhodnutia súdneho exekútora vzťahujú aj na sumy, ktoré dôjdu na účty povinného po doručení príkazu na začatie exekúcie.

Účinky arrestatoria, vzniknutého doručením príkazu na začatie exekúcie prikázaním inej peňažnej pohľadávky, sú *pro futuro* formulované odlišne. Podľa § 105 ods. 2 EP sa arrestatorium vzťahuje aj na pohľadávku, ktorá sa stane splatnou v budúcnosti, ako aj na prípady, keď budú povinnému v budúcnosti postupne vznikať čiastkové pohľadávky z toho istého právneho dôvodu.

Gramatickým a logickým výkladom dospievame k záveru, že tak pri exekúcii prikázaním pohľadávky z účtu v banke, ako aj pri exekúcii prikázaním inej peňažnej pohľadávky sa ustanovenia upravujúce *pro futuro* účinky zexekvovania pohľadávky (§ 98 a § 105 ods. 2 EP) vzťahujú na prípadné budúce pohľadávky z právneho vzťahu, ktorý existoval v čase doručenia príkazu na začatie exekúcie. Podľa gramatického významu uvedených ustanovení sú teda inhibitorium a arrestatorium postihnuté len právne vzťahy, existentné v čase začatia pôsobenia účinkov doručenia rozhodnutia súdneho exekútora. Podobná je právna úprava a jej výklad v Českej republike.³⁴

Trvanie účinkov príkazu na začatie exekúcie a exekučného príkazu aj na nároky povinného z iného právneho vzťahu, ktorý vznikol neskôr, sú *expressis verbis* riešené len pri zrážkach zo mzdy a iných príjmov, a to určením povinností pre povinného, platiteľa mzdy a „nového“ platiteľa mzdy na zachovanie kontinuity zrážok pri zmene platiteľa mzdy alebo iného príjmu.³⁵

K odlišnému záveru o otázke pôsobenia arrestatoria na budúce pohľadávky povinného z účtu v banke dospel Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom Náleze č.k. I.ÚS 255/2010-36 zo dňa 30. júna 2011.

³³ na druhej strane, banka neblokuje účet, ale prostriedky na ňom, preto ak je zostatok na účte povinného vyšší, ako predmet exekúcie, povinný s prevyšujúcou sumou voľne nakladá.

³⁴ V Českej republike stále pretrvávajú dualita súdneho výkonu rozhodnutia podľa šiestej časti Občanského súdneho rádu a exekučného konania podľa Exekučného rádu. Prevažná časť regulácie je obsiahnutá v OSŘ vo vzťahu *lex generalis* k EŘ. Ak má byť exekúciou postihnutých viac účtov povinného, musí byť v exekučnom príkaze (EŘ) alebo v uznesení o nariadení výkonu rozhodnutia (OSŘ) uvedené ich poradie, čo logicky predpokladá identifikáciu exekúciou postihovaných účtov (§ 304 ods. 1 OSŘ). Účinky arrestatoria končia uplynutím doby šiestich mesiacov od doručenia vyznenia o právoplatnosti uznesenia o nariadení výkonu rozhodnutia, resp. exekučného príkazu banke (§ 306 ods. 1 OSŘ). Pozri aj SVOBODA, K., SMOLÍK, P., ŠÍNOVÁ, R. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 1025 a nasl., s. 1043.

³⁵ §§ 83 až 86 EP.

2. Rozširujúca doktrína Ústavného súdu SR

Ústavný súd Slovenskej republiky v konaní sp. zn. I.ÚS 255/2010 o ústavnej sťažnosti posudzoval limity pôsobenia arestatória pri exekúcii príkázaním pohľadávky z účtu v banke. Ústavná sťažnosť smerovala proti rozhodnutiam odvolacieho a dovolacieho súdu v konaní o poddĺžnickej žalobe, podanej oprávneným proti banke povinného.

Oprávnený videl porušenie povinností zo strany banky v tom, že banka napriek doručenému príkazu na začatie exekúcie príkázaním pohľadávky z účtu v banke umožnila povinnému nakladať s peňažnými prostriedkami, ktoré boli bankou pripísané na účet povinného po doručení rozhodnutia súdneho exekútora. Z pohľadu zamerania tohto príspevku bola v danom prípade významnou skutočnosť, že prostriedky boli pripisované na „nové účty“, t.j. účty, ktoré si povinný v banke zriadil po doručení príkazu na začatie exekúcie. Banka blokovala prostriedky len na účtoch, ktoré mal povinný zriadené ku dňu doručenia príkazu na začatie exekúcie. Keďže povinný odklonil platby na účty, zriadené po vzniku arestatória, prichádzajúce platby banka nezablokovala a po doručení exekučného príkazu z účtov povinného neodpísala a nepoukázala oprávnenému. Okresný súd poddĺžnickej žalobe vyhovel, odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu zamietol a dovolací súd dovolanie oprávneného zamietol.

Základnou otázkou, ústavnú konformnosť posúdenia ktorej ústavný súd posudzoval, bol výklad ustanovenia § 98 Exekučného poriadku, v zmysle ktorého príkaz na začatie exekúcie a exekučný príkaz sa vzťahujú aj na sumy, ktoré dôjdu na účty povinného po tom, keď sa banke doručil príkaz na začatie exekúcie. Podľa názoru oprávneného (s ktorým sa stotožnil prvostupňový súd) sa arestatórium vzťahuje nielen na účty, ktoré mal povinný v banke zriadené v deň doručenia príkazu na začatie exekúcie, ale aj na účty, ktoré si povinný v banke zriadil po tomto momente.³⁶ Podľa názoru banky (s ktorým sa stotožnil odvolací aj dovolací súd), sa arestatórium na tzv. nové účty nevzťahuje.

Orgán ochrany ústavnosti dospel k záveru, že výklad § 98 EP, aplikovaný všeobecnými súdmi v opravných konaniach, bol striktne formálny a ústavne neutržateľný. Ako Ústavný súd uviedol, „výklad ustanovenia § 98 Exekučného poriadku, ktorý uplatnil najvyšší súd v napadnutom rozsudku, de facto kladie na exekútora neprimeranú požiadavku neustálej kontroly eventuálnej existencie novozriadených účtov na účely ich zablokovania na podklade príkazu na začatie exekúcie, čím robí právo sťažovateľky na uspokojenie jej judikovanej pohľadávky exekúciou príkázaním účtu v banke nereálnou, iluzórnou“.³⁷ Účel exekučného konania, ktorý ústavný súd vidí v reálnej ochrane judikovaného práva oprávneného, je teda v danom prípade možné dosiahnuť len extenzívnym výkladom uvedeného ustanovenia.

V nadväznosti na názor Ústavného súdu SR k otázke arestatória budúcich účtov povinného v banke logicky vyvstáva otázka, či sa arestatórium vzťahuje aj na nové právne vzťahy povinného, z ktorých vzniknú iné peňažné pohľadávky povinného. Arestatórium iných budúcich peňažných pohľadávok upravuje § 105 ods. 2 EP odlišným spôsobom („Takto sa postupuje aj v prípade, ak pohľadávka povinného sa stane splatnou až v budúcnosti, ako aj v prípade, ak povinnému budú čiastkové pohľadávky postupne vznikať z toho istého právneho dôvodu v budúcnosti“). Prvá časť ustanovenia rozširuje arestatórium na pohľadávky, ktoré sa stanú splatnými až v budúcnosti, čo zdôrazňuje, že pohľadávka nemusí byť v čase doručenia príkazu na začatie splatná. Táto skutočnosť je však zrejmá aj z ust. § 108 ods. 2 EP (arg. *a maiori ad minus* – ak nesplatosť pohľadávky bráni len jej vyplateniu oprávnenému, ktoré je sekundárne, nemôže brániť jej arestatóriu, ktoré vyplateniu predchádza a je jeho nevyhnutným

³⁶ Nevedno prečo, všeobecné súdy v danom konaní vymedzili rozhodujúce obdobie ako časový úsek od doručenia príkazu na začatie exekúcie do doručenia exekučného príkazu na vykonanie exekúcie príkázaním pohľadávky z účtu v banke. Nebol žiadny logický dôvod neuvažovať aj o čase po doručení exekučného príkazu. Práve naopak, podľa znenia samotného § 98 EP sa arestatórium vzťahuje aj na sumy, pripísané po doručení exekučného príkazu.

³⁷ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. I.ÚS 255/2010-36 zo dňa 30. júna 2011, bod 33.

predpokladom). Zákonné ustanovenie, podľa ktorého sa arestatórium vzťahuje aj na pohľadávky povinného, ktoré v čase začatia pôsobenia arestatória nie sú splatné, by bolo možné extenzívnou metódou (sledujúc podobný cieľ, ako ústavný súd v prípade § 98) vyložiť tak, že sa toto arestatórium vzťahuje aj na pohľadávky, ktoré v čase doručenia príkazu súdneho exekútora ešte nevznikli, pretože ešte neexistuje ani právny vzťah, z ktorého tieto pohľadávky vzniknú.³⁸ V tom prípade by však druhá časť ustanovenia § 105 ods. 2 EP predstavovala „krok späť“ – ak sa arestatórium vzťahuje aj na pohľadávky z právnych vzťahov, ktoré ešte len vzniknú v budúcnosti, načo následne regulovať, že sa arestatórium vzťahuje aj na budúce pohľadávky z už existujúcich právnych vzťahov? Ani extenzívny výklad právnej normy nemôže byť v rozpore s výkladom logickým. Preto dochádzame k záveru, že pri exekúcii príkazom inej peňažnej pohľadávky sa *arrestatorium pro futuro* vzťahuje len na pohľadávky (budúce, či existujúce ale ešte nesplatné) z právnych vzťahov, ktoré existovali v čase doručenia príkazu na začatie exekúcie dlžníkovi povinného. Postihnutie iných peňažných pohľadávok povinného z jeho budúcich právnych vzťahov s dlžníkom bez potreby vydávania ďalších príkazov na začatie exekúcie preto bude možné len po zmene právnej úpravy.

V. ZÁVER

Inhibitórium, vyvolané doručením upovedomenia o začatí exekúcie povinnému, je generálnym inhibitóriom, čiže vyvoláva účinky voči všetkému exekvovateľnému majetku povinného (s výnimkou výplaty pohľadávky v hotovosti, alebo bezhotovostným prevodom). Záver, odlišný od jeho generálneho ponímania, by podľa nášho názoru odporoval legálnemu textu, ako aj účelu a cieľu exekučného konania.

Porušenie generálneho zákazu nakladania s majetkom vyvoláva *de lege lata* následok v podobe odporovateľnosti tohto úkonu. Tento následok možno do budúca akceptovať len so zmenami. Vzhľadom na pozitívnu vedomosť povinného o prebiehajúcim exekučnom konaní je *de lege ferenda* namieste uvažovať o tom, aby sa výrazne zjednodušila dôkazná pozícia oprávneného napríklad tým, že by oprávnený nemusel dokazovať úmysel povinného (ten je – ak povinný z výťažku úkonu neuspokojí vymáhanú pohľadávku – jasný), jeho vzťah k osobe, majúcej z úkonu prospech, ani vedomosť žalovaného o úmysle povinného. V opačnom prípade by bola vhodnejšia česká koncepcia relatívnej neplatnosti porušujúceho úkonu povinného. V prípade, keď povinný svojim úkonom úplne znemožní uspokojenie vymáhanej pohľadávky (napríklad scudzí všetok relevantný majetok a súdny exekútor túto skutočnosť zdokumentuje) by bol vhodnejší následok porušenia generálneho inhibítoria v podobe absolútnej neplatnosti úkonu.

Absolútna neplatnosť úkonu, ktorým povinný porušil *inhibitorium in concreto*, nepochybne pôsobí na povinného preventívnym spôsobom, a zároveň ho núti dosiahnuť skončenie pôsobenia reštrikčných účinkov, vyvolaných prebiehajúcou exekúciou, t.j. dosiahnuť skončenie exekučného konania. Oprávnenosť kategorického záveru o absolútnej neplatnosti úkonu povinného však vyvstáva v prípade neskoršieho vyslovenia neprípustnosti exekúcie a následného zastavenia exekúcie (či dokonca celého exekučného konania) z dôvodov, ktoré boli prítomné už pred vznikom *inhibitoria in concreto*.³⁹ Trvanie na absolútnej neplatnosti úkonu, odporujúceho inhibítoriu, ktoré vzniklo neoprávnene, by bolo príliš formalistické a odporujúce zmyslu tohto inštitútu.⁴⁰ Pre zvýšenie právnej istoty by preto bolo vhodné *ex-*

³⁸ konštrukcia je totožná s výkladom § 98 EP, podaným orgánom ochrany ústavnosti – exekúcia príkazom pohľadávky z účtu v banke sa vzťahuje aj na pohľadávky povinného voči banke, ktoré vzniknú v budúcnosti pripísaním prostriedkov na účet (a teda z právneho vzťahu), ktorý ešte len vznikne.

³⁹ príkladom môže byť situácia, kedy mal exekučný súd zistiť neprípustnosť konania už pri posudzovaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (nespôsobilý exekučný titul, nepreukázané právne nástupníctvo a pod.).

⁴⁰ K tomu pozri aj KASÍKOVÁ, M. a kol.: Exekuční řád. Komentář. 3. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 305.

pressis verbis upraviť následok porušenia konkrétneho inhibítoria v Exekučnom poriadku,⁴¹ včítane výnimky, reflektujúcej niektoré dôvody zastavenia exekúcie (§ 57 EP).

Pokiaľ ide o *arrestatorium*, tento inštitút vo vzťahu k existujúcemu majetku povinného je *de lege lata* vyhovujúci.

Vo vzťahu k budúcemu majetku povinného je kľúčovou aplikovateľnosť extenzívnej doktríny Ústavného súdu SR (pri pohľadávke z účtu v banke logickej a vítanej) na ostatné druhy budúceho majetku povinného. Pôsobenie účinkov arestatória na budúci majetok povinného bez nutnosti ďalšej lustrácie, zistenia a zablokovania majetku by eliminovalo možnosť povinného obštruovať konanie a brániť uspokojeniu vymáhanej pohľadávky (povinnému dnes nič nebráni ukončiť právny vzťah, z ktorého vznikajú pohľadávky a iniciovať nový právny vzťah, pohľadávky z ktorého pôvodným arestatóriom pokryté nie sú). Obávame sa však, že bez zmeny znenia § 105 ods. 2 EP (prípadne ďalších ustanovení, ak by *arrestatorium a inhibitorium* malo postihovať aj iný budúci majetok povinného) tento extenzívny výklad nie je možné aplikovať inde, ako pri prikázaní pohľadávky z účtu v banke.

KLÚČOVÉ SLOVÁ

exekučné konanie, vymožitelnosť práva, arestatorium, inhibitorium, prikázanie pohľadávky, budúci majetok povinného

KLÚČOVÉ SLOVÁ

executional proceedings, efficiency of the enforcement of law, arrestatorium, inhibitorium, garnishment, future property of debtor

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. HESS, B., MACK, M. in ANDENAS, M., HESS, B., OBERHAMMER, P. eds.: Enforcement Agency Practice in Europe – JAI/02FPC/19/UK. London: The British Institute of International and Comparative Law, 2005, 399 strán, ISBN 0–903067–69–2.
2. KASÍKOVÁ, M. a kol.: Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, 957 strán, ISBN 978-80-7400-476-6.
3. KRAJČO, J.: Exekučný poriadok. Komentár. Bratislava: Eurounion, 2009, 600 strán, ISBN 978-80-89374-07-6.
4. MACUR, J.: Kurs občanského práva procesního – Exekuční právo. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 1998, 207 strán, ISBN 80-7179-190-3.
5. MAZÁK, J.: Exekučný poriadok. Komentár. 3. vydanie. Bratislava: Iura Edition, 2006, 574 strán, ISBN 80-8078-083-8.
6. MAZÁK, J., MOLNÁR, P., JÁNOŠÍKOVÁ, M.: Učebnica občianskeho procesného práva. 1. a 2. diel. 1. vydanie. Bratislava: Iuris Libri, 2012, 802 strán, ISBN 978-80-89635-00-9.
7. MAZÁK, J., OGURČÁK, Š.: Základy exekučného práva. Košice: Právnická fakulta UPJŠ, 1996, 145 strán, ISBN 80-7097-338-2.

⁴¹ Pri majetku povinného, ktorý je registrovaný a pre vyvolanie vecnoprávných účinkov scudzovacieho alebo zaťažujúceho úkonu povinného je potrebný konštitutívny zápis (napr. nehnuteľností, predmety duševného vlastníctva, registrované Úradom priemyselného vlastníctva SR, zaknihované cenné papiere) nevyvoláva problémy ani súčasná právna úprava (príslušný orgán skúma prípadné obmedzenie práva povinného nakladať s majetkom a návrhu na zápis zmeny nevyhoví). Problematickým je však neevidovaný majetok (napr. hnuťelné veci), a napríklad majetok, zriadenie záložného práva ku ktorému vzniká registráciou v Notárskom centrálnom registri záložných práv.

8. SVOBODA, K., SMOLÍK, P., ŠÍNOVÁ, R. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, 1422 strán, ISBN 978-80-7400-506-0.
9. ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S. a kol.: Exekučný poriadok. Komentár. 1. vydanie. Praha: C.H. Beck, 2011, 583 strán, ISBN 978-80-7400-335-6.
10. TOMAŠOVIČ, M.: Exekučný poriadok s komentárom. Žilina: Eurokódex, Poradca podnikateľa, 2006, 293 strán, ISBN 80-88931-41-X.
11. TRIPES, A.: Exekuce v soudní praxi. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2006, 835 strán, ISBN 80-7179-489-9.
12. WINTEROVÁ, A. a kol.: Civilní právo procesní. 6. vydání. Praha: Linde, 2011, 712 strán, ISBN 978-80-7201-842-0.

KONTAKTNÉ ÚDAJE AUTORA

JUDr. Peter Molnár, PhD.

odborný asistent na Katedre občianskeho práva
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta
Kováčska 26, 040 75 Košice, Slovenská republika
e-mail: peter.molnar@upjs.sk